

ZANT

System wspierania zgłoszeń i decyzji ZUS w sprawie uznania zdarzeń za wypadki przy pracy

(dla osób prowadzących pozarolniczą działalność
gospodarczą)

Zadanie na HackNation 2025

Wstęp

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) jest instytucją, która przede wszystkim gromadzi składki na ubezpieczenia społeczne, przyznaje i wypłaca świadczenia. Ubezpieczenia społeczne obejmują ubezpieczenia:

- emerytalne,
- rentowe,
- chorobowe,
- wypadkowe.

Każde z tych ubezpieczeń chroni nas przed innym rodzajem ryzyka. Ubezpieczenie wypadkowe chroni przed ryzykiem wypadku przy pracy, o którym mowa w ustawie z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych¹.

ZUS – na podstawie tych przepisów, a także rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z 23 stycznia 2022 r.² – obsługuje między innymi zawiadomienia o wypadku przy pracy, osób które prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą.

Wypadek przy pracy osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą – definicje

Wypadek przy pracy jest zdarzeniem nagłym, spowodowanym przez przyczynę zewnętrzną, która doprowadziła do urazu lub śmierci, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego, np. z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej i podczas wykonywania zwykłych czynności z nią związanych.

Abyśmy mogli uznać zdarzenie za wypadek przy pracy muszą wystąpić wszystkie powyżej wymienione elementy.

Przez **nagłość zdarzenia** rozumiemy natychmiastowe ujawnienie się przyczyny zewnętrznej, która wywołała określone skutki, lub działanie tej przyczyny przez pewien okres, ale nie dłużej niż przez jedną dniówkę roboczą. Zdarzeniem nagłym może być, np. wybuch, upadek, zderzenie, porażenie jak również hałas, działanie niskich lub wysokich temperatur albo promieniowania.

---

¹ ustanowiona z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 257 z późn. zm.), zwana ustawą wypadkową

² rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 stycznia 2022 r. w sprawie trybu uznawania zdarzenia powstałego w okresie ubezpieczenia wypadkowego za wypadek przy pracy, kwalifikacji prawnej zdarzenia, wzoru karty wypadku i terminu jej sporządzenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 223),

Zdarzeniem nagłym jest więc zarówno trwający kilka sekund kontakt dloni stolarza z piłą tarczową, jak i kilkugodzinne oddziaływanie na palacza kotłów centralnego ogrzewania tlenku węgla (czadu).

O **przyczynie zewnętrznej** możemy mówić jeśli do urazu doszło w wyniku oddziaływania na człowieka czynnika występującego poza jego organizmem. Do przyczyn zewnętrznych zdarzenia możemy zaliczyć czynniki, które działając z zewnątrz spowodowały wypadek lub przyczyniły się do jego powstania, np. działanie ruchomych lub ostrych elementów maszyn i urządzeń, energia elektryczna, działanie ekstremalnych temperatur, substancje chemiczne powodujące zatrucie, spadający przedmiot uderzający człowieka, działanie sił natury, nietypowe warunki w miejscu pracy (np. śliska podłoga, porozrzucane przedmioty).

Miedzy wypadkiem, a pracą musi zachodzić ścisły **związek przyczynowy, czasowy, miejscowy i funkcjonalny**. Chronione z tytułu ubezpieczenia wypadkowego są te zdarzenia, do których doszło podczas wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem pozarolniczej działalności.

Urazem jest uszkodzenie tkanek ciała (np. skaleczenie, stłuczenie) lub narządów (np. zwichnięcie kości, wstrząsienie mózgu) człowieka wskutek działania czynnika zewnętrznego.

Zawiadomienie o wypadku przy pracy

Kto i kogo zawiadamia o wypadku?

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą zawiadamiają o wypadku terenową jednostkę organizacyjną ZUS, która jest właściwa ze względu na siedzibę prowadzonej działalności. Jeżeli prowadzisz swoją działalność, np. we Wrocławiu o wypadku informujesz Oddział ZUS we Wrocławiu.

W jaki sposób możesz zawiadomić o wypadku?

Obecnie zawiadomienie możesz złożyć w formie pisemnej:

- osobiście lub przez Twojego pełnomocnika w dowolnej placówce ZUS (przekażemy je do Oddziału, na terenie którego prowadzisz swoją działalność),
- wysłać pocztą lub kurierem albo złożyć w polskim urzędzie konsularnym,
- elektronicznie przez Platformę Usług Elektronicznych (PUE)/eZUS wykorzystując w tym celu formularz POG (pismo ogólne).

Jakie informacje powinieneś podać informując o wypadku ZUS?

Twoje dane jako osoby poszkodowanej:

- PESEL,
- rodzaj, serię i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość,
- imię i nazwisko,
- datę urodzenia,
- miejsce urodzenia,
- numer telefonu dla sprawniejszego kontaktu.

Twój adres zamieszkania jako osoby poszkodowanej:

- ulicę, numer domu, numer lokalu,
- kod pocztowy, miejscowości, nazwę państwa (jeśli Twój adres jest poza Polską).

Adres ostatniego miejsca, w którym mieszkałeś lub przebywałeś w Polsce (jeśli mieszkasz obecnie za granicą, ale wcześniej mieszkałeś w Polsce lub nie posiadasz adresu zamieszkania):

- ulicę, numer domu, numer lokalu,
- kod pocztowy, miejscowości.

Adres, na który ZUS ma wysyłać do Ciebie korespondencję (jeśli adres ten jest inny niż adres Twojego zamieszkania/ostatniego zamieszkania w Polsce/miejsca pobytu). Tutaj możesz wskazać:

- adres, wtedy musisz podać: ulicę, numer domu, numer lokalu, kod pocztowy, miejscowości, nazwę państwa (jeżeli wskazujesz adres poza Polską),
- poste restante, wtedy musisz podać kod pocztowy placówki poczтовej oraz nazwę tej placówki,
- skrytkę pocztową/przegródkę pocztową, wtedy musisz podać numer skrytki/przegródki, kod pocztowy placówki oraz nazwę placówki poczowej.

Adres, pod którym prowadzisz działalność gospodarczą:

- ulicę, numer domu, numer lokalu,
- kod pocztowy, miejscowości,
- opcjonalnie numer telefonu dla łatwiejszego kontaktu.

Jeśli o Twoim wypadku zawiadamia inna osoba, np. ***Twój pełnomocnik musi podać swoje dane:***

- PESEL,
- rodzaj, serię i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość (jeśli nie ma nadanego numeru pesel),
- imię i nazwisko,
- datę urodzenia,
- opcjonalnie numer telefonu dla usprawnienia komunikacji,
- adres zamieszkania (ulicę, numer domu, numer lokalu, kod pocztowy, miejscowości, nazwę państwa),
- adres ostatniego miejsca zamieszkania w Polsce/adres miejsca pobytu, jeśli mieszka obecnie za granicą (ulicę, numer domu, numer lokalu, kod pocztowy, miejscowości),
- adres do korespondencji (podobnie jak Ty ma do wyboru: adres, poste restante, skrytkę pocztową/przegródkę pocztową).

Informacje, które dotyczą Twojego wypadku:

- datę i godzinę wypadku,
- miejsce wypadku,
- godzinę, o której planowałeś rozpocząć i zakończyć pracę w dniu wypadku,
- rodzaj urazów jakich doznałeś wskutek wypadku,

- szczegółowy opis w jakich okolicznościach i z jakiej przyczyny doszło do wypadku, a także opis miejsca, w którym wydarzył się wypadek,
- jeżeli udzielono Ci pierwszej pomocy medycznej podaj nazwę i adres placówki służby zdrowia,
- jeżeli w sprawie Twojego wypadku prowadzono postępowanie podaj nazwę i adres organu, który je prowadził (np. policja, prokuratura),
- czy Twój wypadek powstał podczas obsługi maszyn, urządzeń (jeżeli tak, poinformuj czy maszyna, urządzenie były sprawne i używałeś ich zgodnie z zasadami producenta oraz opisz w jaki sposób),
- czy maszyna lub urządzenie, których używałeś podczas wypadku posiadają atest/deklarację zgodności, zostały wpisane do ewidencji środków trwałych.

Jeśli byli **świadkowie**, którzy widzieli Twój wypadek lub mają o nim wiedzę podaj ich dane:

- imię i nazwisko,
- ulicę, numer domu, numer lokalu,
- kod pocztowy, miejscowości, nazwę państwa (jeśli mieszkają za granicą).

Pamiętaj, aby w szczegółowym opisie okoliczności, miejsca i przyczyn wypadku podać takie informacje, które wskażą co się stało i dlaczego, w jakich okolicznościach doszło do wypadku i jakie były jego konsekwencje.

Jakich jeszcze dokumentów będziemy od Ciebie oczekwać, jeżeli wpłynie do nas informacja o Twoim wypadku?

1. **zapis Twoich wyjaśnień jako poszkodowanego**, w którym powinieneś podać:

- Twoje dane,
- datę, miejsce i godzinę wypadku,
- planowaną godzinę rozpoczęcia i zakończenia pracy w dniu wypadku,
- rodzaj czynności, które wykonywałeś do momentu wypadku i były związane z charakterem prowadzonej przez Ciebie działalności,
- okoliczności, w których doszło do wypadku i przyczyny wypadku,
- informacje, czy wypadek powstał podczas obsługi maszyn i/lub narzędzia (nazwę, typ urządzenia, datę produkcji), czy urządzenie było sprawne i użytkowane zgodnie z zasadami producenta (w jaki sposób),
- informacje, czy stosowałeś zabezpieczenia przed wypadkiem (rodzaj stosowanych środków, np. buty, kask, odzież ochronna itp.), czy stosowane przez Ciebie środki ochrony były właściwe i sprawne,
- informacje, czy stosowałeś podczas pracy asekurację, czy daną pracę mogłeś wykonywać samodzielnie oraz czy musiały ją wykonywać co najmniej dwie osoby,
- informacje, czy w trakcie pracy przestrzegałeś zasad BHP,
- informacje, czy posiadasz przygotowanie do tego, aby wykonywać zadania z zakresu przedmiotowego związanego z prowadzoną działalnością,

- informacje, czy odbyłeś stosowne szkolenia z BHP dla pracodawców (czy posiadasz opracowaną ocenę ryzyka zawodowego), wskazanie środków stosowanych w celu zmniejszenia ryzyka,
  - informacje, czy w chwili wypadku byłeś w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających lub psychotropowych, czy w dniu wypadku był badany Twój stan trzeźwości i przez kogo (np. policję),
  - informacje, czy w sprawie Twojego wypadku były podjęte czynności wyjaśniające przez organy kontroli państwową, tj. policję, inspekcję pracy, dozór techniczny, inspekcję sanitarną, straż pożarną (jeżeli tak, podaj nazwę organu, adres, numer sprawy/decyzji, status sprawy – zakończona/w trakcie/umorzona),
  - informacje, czy udzielono Ci pierwszej pomocy i w którym dniu (nazwa placówki ochrony zdrowia, okres i miejsce hospitalizacji, uraz rozpoznany na podstawie dokumentacji lekarskiej, okres niezdolności do świadczenia pracy),
  - informacje, czy w dniu wypadku przebywałeś na zwolnieniu lekarskim.
2. **zapis informacji od świadka wypadku/członka rodziny**, który powinien zawierać:
- dane świadka wypadku/członka rodziny,
  - dane poszkodowanego, którego wypadku był świadkiem lub ma informacje o tym zdarzeniu,
  - datę zdarzenia, którego był świadkiem lub ma o nim informacje,
  - opis zdarzenia, którego był świadkiem lub ma o nim informacje.
3. **dodatkowe dokumenty (w zależności od sytuacji):**
- dokumenty potwierdzające wykonywanie w chwili wypadku czynności związanych z pozarolniczą działalnością, np. kopie umów, faktur, zleceń wykonania usługi itp.,
  - kopia licencji lub koncesji, jeżeli jest wymagana do prowadzenia pozarolniczej działalności,
  - kopia karty informacyjnej ze szpitala lub innych dokumentów, które dotyczą udzielonej pierwszej pomocy medycznej,
  - notatka służbową organów policji drogowej – w przypadku wypadku komunikacyjnego,
  - kopia postanowienia prokuratury o wszczęciu postępowania karnego lub zawieszeniu/umorzeniu postępowania,
  - dokumenty potwierdzające prawo do wydania karty wypadku (m.in. pełnomocnictwo, a w przypadku wypadku śmiertelnego skrócony odpis aktu urodzenia, skrócony odpis aktu małżeństwa).

W sytuacji wypadku ze skutkiem śmiertelnym niezbędna jest statystyczna karta zgonu lub zaświadczenie lekarskie stwierdzające przyczynę zgonu.

W jaki sposób w ZUS przebiega obsługa zawiadomienia o wypadku

Zawiadomienie o wypadku jest dla nas podstawą do wszczęcia postępowania w celu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy osób, które prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą.

W ramach obsługi zawiadomienia o wypadku:

- prowadzimy postępowanie, które ma na celu ustalenie w jakich okolicznościach i z powodu jakich przyczyn doszło do wypadku,
- sprawdzamy, czy w dniu wypadku podlegałeś ubezpieczeniu wypadkowemu,
- jeżeli Twój wypadek wydarzył się w innym państwie członkowskim wyjaśniamy, czy posiadasz formularz A1 – *zaświadczenie o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej* oraz jakiemu ustawodawstwu podlegasz,
- pozyskujemy opinię Głównego Lekarza Orzecznika ZUS, jeśli mamy wątpliwości, czy obrażenia, których doznałeś w związku z wypadkiem są urazami wpisującymi się w definicję wypadku przy pracy,
- jeśli zachodzi taka potrzeba przeprowadzamy oględziny miejsca wypadku oraz stanu technicznego maszyn i innych urządzeń technicznych, stanu urządzeń ochronnych oraz badamy warunki wykonywania pracy i inne okoliczności, które mogły mieć wpływ na powstanie wypadku.

Na podstawie całego zebranego materiału dowodowego dokonujemy prawnej kwalifikacji wypadku. Polega ona na ocenie, czy zdarzenie, któremu uległeś spełnia łącznie wszystkie warunki podane w definicji wypadku przy pracy, czyli czy jest zdarzeniem nagłym, spowodowanym przez przyczynę zewnętrzną, które doprowadziło do urazu oraz nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej podczas wykonywania zwykłych czynności z nią związanych. Prawnej kwalifikacji wypadku dokonujemy w formie opinii.

Sporządzenie karty wypadku

Kartę wypadku sporządzamy według wzoru, który jest załącznikiem do rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 stycznia 2022 r. Na jej sporządzenie mamy 14 dni od dnia wpływu zawiadomienia o wypadku. Jeżeli wystąpią uzasadnione przeszkody lub trudności, które spowodują opóźnienie w sporządzeniu karty wypadku, musimy je w niej opisać.

Uznanie, że zdarzenie nie jest wypadkiem przy pracy także wymaga uzasadnienia. Musimy również wskazać dowody, które stanowią podstawę takiego uznania.

Po zapoznaniu się z treścią karty wypadku poszkodowany lub członek jego rodziny (w przypadku wypadku śmiertelnego) ma prawo do zgłoszenia uwag i zastrzeżeń do ustaleń w niej zawartych.

Odstąpimy od sporządzenia karty wypadku, jeżeli:

- Twój wypadek przy pracy nie nastąpił w okresie ubezpieczenia wypadkowego, lub
- nie przedłożyłeś nam dokumentów niezbędnych do dokonania prawnej kwalifikacji wypadku, lub

- nie jesteśmy właściwi do sporządzenia karty wypadku.

Wymagania w stosunku do ZANT

I etap

Stworzenie narzędzia, które będzie:

- przyjmowało zgłoszenie wypadku osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą oraz wyjaśnienia poszkodowanego,
- wskazywało brakujące elementy (w wyniku analizy zgłoszenia osoby prowadzącej działalność, wskazywało na informacje, które wymagają uzupełnienia lub doszczegółowienia oraz informowało o dokumentach, które powinny być dostarczone wraz z zawiadomieniem),
- pozyskiwało od poszkodowanego NIP lub Regon prowadzonej przez niego pozarolniczej działalności i samodzielnie ustalało jej zakres, na podstawie kodu PKD z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej,
- w przypadku, gdy wypadek zgłasza pełnomocnik poszkodowanego, wskazywało na konieczność złożenia pełnomocnictwa, jeżeli wcześniej nie zostało dostarczone.

Narzędzie powinno przede wszystkim pełnić funkcję wspomagającą dla osób, które zgłaszają zdarzenie. Dlatego powinno:

1. umożliwić użytkownikowi wybór (łącznie lub osobno) rodzaju zgłoszenia:
  - zawiadomienie o wypadku,
  - zapis wyjaśnień poszkodowanego,
2. prowadzić użytkownika, który zgłasza wypadek lub składa wyjaśnienia poszkodowanego, w taki sposób, aby uzyskać od niego informacje, które są niezbędne do oceny, czy dane zdarzenie zawiera wszystkie elementy wypadku przy pracy (nagłość, przyczynę zewnętrzną, skutek w postaci urazu oraz związek z pracą, tj. czy zdarzenie powstało podczas wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej),
3. na każdym etapie przyjmowania zarówno zawiadomienia jak i zapisu wyjaśnień poszkodowanego narzędzie powinno analizować otrzymane informacje i dostosowywać treść oraz formę pytań do uzyskanych odpowiedzi,
4. pomóc klientowi – poprzez zadawanie odpowiednich pytań, poprzedzonych analizą otrzymanych informacji na temat zakresu prowadzonej działalności – opisać **sekwencję zdarzenia** (przebieg wypadku), czyli ustalić jak doszło do zdarzenia, jakie czynności związane z prowadzoną działalnością poszkodowany wykonywał przed wypadkiem, opisać **jakie fakty**, które w efekcie doprowadziły do urazu wystąpiły kolejno, a także **zidentyfikować przyczyny wypadku**. Przy spisaniu okoliczności wypadku pomocne może być **tzw. drzewo przyczyn**.
5. przekazać użytkownikowi spersonalizowaną listę czynności jakie powinien podjąć po zgłoszeniu zawiadomienia o wypadku, w tym wskazać dokumenty, które poszkodowany powinien przedłożyć do zawiadomienia,

6. poinformować użytkownika o konieczności:
  - pobrania i zapoznania się z treścią sporządzonego zawiadomienia o wypadku lub zapisu wyjaśnień poszkodowanego,
  - złożenia podpisu (w przypadku akceptacji dokumentu) oraz przesłania go za pośrednictwem PUE/eZUS lub złożenia bezpośrednio w dowolnej placówce ZUS,
7. po zakończeniu procesu – umożliwić użytkownikowi pobranie wypełnionego zawiadomienia o wypadku lub/oraz zapisu wyjaśnień poszkodowanego, zapisanie go w formie edytowalnej oraz w formie pdf (jeśli poszkodowany chciałby uzupełnić zgłoszenie lub/i zapis swoich wyjaśnień) oraz ich wydrukowanie,
8. być łatwe w obsłudze i dostępne z poziomu witryny [Zakładu Ubezpieczeń Społecznych](#).

II etap

Stworzenie narzędzia, które:

- będzie wspierało pracowników ZUS w podejmowaniu decyzji o uznaniu bądź nieuznaniu zdarzenia za wypadek przy pracy (opracuje projekt opinii),
- sporządzi projekt karty wypadku.

W tym etapie narzędzie powinno pełnić funkcję wspomagającą przede wszystkim dla pracowników, którzy obsługują sprawy związane z obsługą zawiadomienia o wypadku oraz sporządzają karty wypadku.

Do nauki modelu zostaną przekazane skany zanonimizowanych dokumentów (zawiadomienie o wypadku, zapis wyjaśnień poszkodowanego, opinia w sprawie prawnej kwalifikacji wypadku, karta wypadku), które zawierają opisy kilkudziesięciu rzeczywistych zdarzeń zgłoszonych do ZUS. Skany dokumentów są zapisane w formacie pdf.

Narzędzie powinno zatem:

1. odczytywać informacje/zapisy w zgromadzonej w danej sprawie dokumentacji, w tym powinno umieć odczytywać nie tylko dokumenty zapisane w formie dokumentu elektronicznego, ale zeskanowane oraz zapisane odręcznie,
2. przeanalizować informacje w zgromadzonej dokumentacji, pod kątem sprawdzenia ewentualnych rozbieżności, np. odnośnie daty i miejsca wypadku, danych poszkodowanego i ewentualnych świadków wypadku, opisanych okolicznościach i przyczynach wypadku, itp.,
3. przeanalizować informacje w zgromadzonej dokumentacji, pod kątem ustalenia, czy zgłoszone zdarzenie spełnia elementy definicji wypadku przy pracy, tj. nagłość, przyczynę zewnętrzną, skutek w postaci urazu oraz związek z pracą, tj. czy zdarzenie powstało podczas wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej,

4. w przypadku wątpliwości odnośnie któregośkolwiek z elementów definicji wypadku przy pracy, powinno potrafić je wskazać i zaproponować dokumentację, którą należy pozyskać od poszkodowanego w ramach postępowania wyjaśniającego,
5. w przypadku wątpliwości, czy doznany wskutek wypadku uraz, spełnia kryteria definicyjne wypadku przy pracy, powinno wskazać na konieczność pozyskania opinii Głównego Lekarza Orzecznika ZUS,
6. po dokonaniu analizy dokumentacji, powinno opracować projekt opinii w sprawie prawnej kwalifikacji wypadku, w tym zaproponować stanowisko odnośnie uznania bądź nieuznania wypadku przy pracy, a także sformułować uzasadnienie swojego stanowiska, wskazać kwestie do rozstrzygnięcia oraz sformułować wniosek i jego uzasadnienie,
7. przygotować projekt karty wypadku zgodnie z wzorem do rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 stycznia 2022 r.

Ocena i testowanie narzędzia

I etap

Ocena przygotowanego na tym etapie rozwiązania będzie polegała na sprawdzeniu, czy stworzone narzędzie spełnia założenia opisane w wymaganiach oraz czy prawidłowo wspiera użytkownika podczas zgłoszenia wypadku oraz składania wyjaśnień poszkodowanego. W tym celu zostanie zasymulowana sytuacja zgłoszenia wypadku.

II etap

Ten etap oceny będzie polegał na zaimplementowaniu pięciu zawiadomień o wypadku oraz wyjaśnień poszkodowanych, w celu sprawdzenia, czy model:

- poprawnie odczytuje skany dokumentacji,
- poprawnie przetwarza odczytaną treść (czy wskaże ewentualne rozbieżności w dokumentacji (np. dotyczące daty wypadku, miejsca wypadku, danych świadków itp.) czy wskaże informacje i/lub dokumenty, które należy uzupełnić),
- wyda poprawną opinię, w której uzna bądź nie uzną zdarzenia za wypadek podczas prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej,
- prawidłowo uzasadni rozstrzygnięcie zaproponowane w opinii,
- prawidłowo sporządzi projekt karty wypadku.